YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

6 päivänä huhtikuuta 2000 *

Yhdistetyissä asioissa C-287/95 P ja C-288/95 P,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet J. Currall ja B. J. Drijber, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

valittajana,

jossa valittaja vaatii kahdessa valituksessaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu ensimmäinen jaosto) asioissa T-31/91 ja T-32/91, Solvay vastaan komissio, 29.6.1995 antamien tuomioiden (Kok. 1995, s. II-1821 ja II-1825) kumoamista,

vastapuolena:

Solvay SA, kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajaja L. Simont, Cour de cassation, Belgia, ja asianajajat P. A. Foriers ja G. Block, Bryssel, prosessi-

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

osoite Luxemburgissa asianajotoimisto J. Loesch, 11 rue Goethe,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja L. Sevón (esittelevä tuomari), joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, P. Jann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: N. Fennelly,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 7.10.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on yhteisöjen tuomioistuimeen 30.8.1995 toimittamillaan kahdella valituksella hakenut EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-31/91, Solvay vastaan komissio, 29.6.1995 antamaan tuomioon (Kok. 1995, s. II-1821; jäljempänä Solvay I -tuomio) ja asiassa T-32/91, Solvay vastaan komissio, samana päivänä antamaan tuomioon (Kok. 1995, s. II-1825; jäljempänä Solvay II -tuomio; näistä tuomioista käytetään jäljempänä yhteisnimitystä valituksen kohteena olevat tuomiot), joilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta (IV/33.133-B: Natriumkarbonaatti — Solvay, CFK) 19 päivänä joulukuuta 1990 tehdyn komission päätöksen 91/298/ETY (EYVL 1991, L 152, s. 16) ja ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisesta (IV/33.133-C:Natriumkarbonaatti — Solvay) 19 päivänä joulukuuta 1990 tehdyn komission päätöksen 91/299/ETY (EYVL 1991, L 152, s. 21; näistä kahdesta päätöksestä käytetään jäljempänä yhteisnimitystä riidanalaiset päätökset).

2 Yhteisöjen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 18.12.1997 antamalla määräyksellä asiat C-287/95 P ja C-288/95 P yhdistettiin suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

3 Tämän muutoksenhaun taustalla olevien tosiseikkojen osalta valituksen kohteena olevista tuomioista ilmenee, että komission jäsenten kollegio teki 17.—19.12.1990 pitämässään 1 040. kokouksessaan riidanalaiset päätökset. Päätöksessä 91/298/ETY todetaan lähinnä, että Solvay SA (jäljempänä Solvay) ja eräs toinen yhtiö, Chemische Fabrik Kalk, olivat olleet noin vuodesta 1987 lähtien osallisina Saksan soodamarkkinoiden jakamista koskevassa sopimuksessa, joten komissio määräsi Solvaylle 3 miljoonan ecun suuruisen sakon ja Chemische Fabrik Kalkille miljoonan ecun suuruisen sakon. Päätöksessä 91/299/ETY komissio totesi, että Solvaylla oli Länsi-Euroopan mannermaan sooda-

markkinoilla määräävä markkina-asema ja että se oli käyttänyt väärin tätä markkina-asemaansa ETY:n perustamissopimuksen 86 artiklassa (josta on tullut EY 82 artikla) tarkoitetulla tavalla noin vuodesta 1983 lähtien, joten komissio määräsi Solvaylle 20 miljoonan ecun suuruisen sakon. Riidanalaiset päätökset annettiin Solvaylle tiedoksi kirjatulla kirjeellä 1.3.1991.

4 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että tiedoksi annettujen päätösten tekstiä ei ollut saatettu ennakolta todistusvoimaiseksi komission puheenjohtajan ja pääsihteerin allekirjoituksilla 9 päivänä tammikuuta 1963 annetun komission työjärjestyksen 63/41/ETY (EYVL 1963, 17, s. 181), joka on väliaikaisesti pidetty voimassa 6.7.1967 tehdyn komission päätöksen 67/426/ETY (EYVL 1967, 147, s. 1) 1 artiklalla, sellaisena kuin työjärjestys oli tuolloin voimassa viimeksi muutettuna 8.1.1986 tehdyllä komission päätöksellä 86/61/ETY, Euratom, EHTY (EYVL L 72, s. 34; jäljempänä työjärjestys), 12 artiklan ensimmäisessä alakohdassa määrätyllä tavalla.

5 Solvay I -tuomion 9—14 kohdasta ja Solvay II -tuomion 10—17 kohdasta ilmenevät erityisesti seuraavat oikeudenkäyntiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskevat seikat.

6 Solvay nosti 2.5.1991 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati riidanalaisten päätösten kumoamista ja komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

7 Solvay jätti kirjallisen käsittelyn päättymisen jälkeen 10.4.1992 "täydentävän kanteen", jossa se esitti uuden perusteen, jolla se vaati riidanalaisten päätösten julistamista mitättömiksi. Solvay viittasi 28.2.1992 ilmestyneessä *Wall Street Journal*issa ja 2.3.1992 ilmestyneessä *Financial Times*issa julkaistuun kahteen artikkeliin ja väitti muun muassa, että komissio oli julkisesti ilmoittanut, että komission jäsenten kollegiona tekemien päätösten todistusvoimaiseksi saattamatta jättäminen oli jo vuosia noudatettu käytäntö ja että 25 vuoteen yhtään päätöstä ei ollut saatettu todistusvoimaiseksi. Nämä komission ilmoitukset liit-

tyivät kanteisiin, jotka tuolloin olivat vireillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sellaisesta komission päätöksestä, jossa todettiin polyvinyylikloridialalla ollut kartelli (jäljempänä PVC-päätös), ja joiden johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antoi 27.2.1992 tuomionsa yhdistetyissä asioissa T-79/89, T-84/89—T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, BASF ym. vastaan komissio (Kok. 1992, s. II-315).

8 Komissio esitti kirjallisia huomautuksia täydentävästä kanteesta.

9 Yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistua tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta tehdyn valituksen asiassa C-137/92 P, komissio vastaan BASF ym., 15.6.1994 antamallaan tuomiolla (Kok. 1994, s. I-2555) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ryhtyi prosessinjohtotoimiin ja erityisesti kehotti komissiota esittämään muun muassa riidanalaisten päätösten tekstin todistusvoimaisilla kielillä, sellaisina kuin ne olivat kyseisenä ajankohtana puheenjohtajan ja pääsihteerin allekirjoituksilla todistusvoimaisiksi saatettuina ja pöytäkirjaan liitettyinä.

10 Komissio vastasi, että sen mukaan oli asianmukaista olla käsittelemättä näin esitetyn perusteen paikkansapitävyyttä niin kauan kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ollut ratkaissut kysymystä riidanalaisten päätösten todistusvoimaisiksi saattamatta jättämistä koskevan kanneperusteen tutkittavaksi ottamisesta.

11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoitti työjärjestyksensä 65 artiklan nojalla 25.10.1994 antamallaan määräyksellä komission esittämään edellä mainitun tekstin.

12 Tämän määräyksen johdosta komissio esitti 11.11.1994 riidanalaisten päätösten ranskankielisen tekstin, jonka ensimmäisellä sivulla oli komission puheenjohtajan ja pääsihteerin allekirjoittama päiväämätön varmennus.

13 Solvay I -asiassa Solvay vetosi uutena perusteena ainoastaan todistusvoimaiseksi saattamisessa esiintyneeseen sääntöjenvastaisuuteen. Sen sijaan Solvay II -asiassa se esitti tähän perusteeseen toisen osan, jonka mukaan päätöksen 91/299/ETY tekstiä on muutettu kanteen nostamisen jälkeen lisäämällä siihen uusi 63 kohta.

14 Valituksen kohteena olevissa tuomioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti uuden perusteen tutkittavaksi. Solvay I -tuomion 31 kohdassa ja Solvay II -tuomion 37 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission edustajien antamat lausunnot olivat tosiseikka, johon Solvay saattoi vedota, sillä vaikka nämä lausunnot oli annettu ainoastaan edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa BASF ym. vastaan komissio, niiden sisältö koski kaikkia ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (josta on tullut EY 81 artikla) ja perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamismenettelyjä, joita oli käyty vuoden 1991 loppuun saakka, ja näin ollen myös menettelyjä, joista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa oli kyse.

15 Solvay I -tuomion 34 kohdassa ja Solvay II -tuomion 40 kohdassa todetaan, että työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa ei määrätä uuden perusteen esittämiselle määräaikaa eikä erityistä menettelytapaa.

16 Solvay I -tuomion 35 kohdassa ja Solvay II -tuomion 41 kohdassa todetaan lisäksi, että vaikka mainittua määräystä pitäisi tulkita siten, että uusi peruste otetaan tutkittavaksi vain, jos se on esitetty mahdollisimman pian, tämä edellytys oli noissa tapauksissa täyttynyt, sillä täydentävä kanne oli toimitettu kohtuullisessa ajassa niiden artikkelien julkaisemisesta lukien, joihin vedottiin uutena perusteena.

17 Siltä osin kuin on kyse Solvay II -asiassa esitetyn perusteen jälkimmäisestä osasta, jonka mukaan päätöksen 91/299/ETY tekstiä olisi muutettu, kun siihen lisättiin uusi 63 kohta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sillä hetkellä,

kun komissio antoi tämän kohdan tiedoksi 11.6.1991, Solvay on voinut huomata, että päätöksen tiedoksi annettu teksti oli epätäydellinen. Solvay II -tuomion 45 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että vaikka tämä perusteen osa oli esitetty vasta täydentävässä kanteessa, myös se oli otettava tutkittavaksi ottaen huomioon, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa aseteta mitään määräaikoja.

18 Asiakysymystä ratkaistessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin palautti ensiksi mieliin komission työjärjestyksen 12 artiklan tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen seuraavan sanamuodon:

"Puheenjohtaja ja pääsihteeri saattavat allekirjoituksillaan komission hyväksymät säädökset ja päätökset — — todistusvoimaisiksi todistusvoimaisella kielellä tai todistusvoimaisilla kielillä.

Näiden säädösten ja päätösten teksti liitetään siihen komission kokouksen pöytäkirjaan, jossa on maininta niiden hyväksymisestä.

Puheenjohtaja antaa tarpeen mukaan tiedoksi komission säädökset ja päätökset." *

19 Solvay I -tuomion 38 kohdassa ja Solvay II -tuomion 49 kohdassa todetaan, että jo tämän määräyksen rakenne ilmaisee tapahtumien järjestyksen, jossa komission jäsenten kollegio hyväksyy ensin säädökset ja päätökset, minkä jälkeen ne saatetaan todistusvoimaisiksi ja tarvittaessa annetaan tiedoksi ja mahdollisesti julkaistaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi tämän perusteella siihen, että säädöksen tai päätöksen todistusvoimaiseksi saattamisen on väistämättäkin edellettävä sen tiedoksi antamista.

* — Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

20 Solvay I -tuomion 39 kohdan ja Solvay II -tuomion 50 kohdan mukaan tätä järjestystä, joka on kyseisen määräyksen sanatarkan ja systemaattisen tulkinnan mukainen, vahvistaa tämän määräyksen tavoite. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan BASF ym. antamansa tuomion 73 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tämä määräys on seurausta komission velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin, joilla voidaan varmuudella yksilöidä komission jäsenten kollegiona hyväksymän säädöksen tai päätöksen täydellinen teksti, ja tuomion 75 kohdassa todetaan, että asiakirjojen todistusvoimaiseksi saattamisella pyritään takaamaan oikeusvarmuus vahvistamalla kollegion hyväksymä teksti todistusvoimaisilla kielillä, jotta riitatilanteissa voitaisiin varmistaa se, että tiedoksi annetut tai julkaistut tekstit vastaavat täysin hyväksyttyä tekstiä ja siten myös laatijansa tahtoa.

21 Todettuaan, että riidanalaiset päätökset oli saatettu todistusvoimaisiksi niiden tiedoksiantamisen jälkeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi Solvay I -tuomion 40 kohdassa ja Solvay II -tuomion 51 kohdassa, että kyseessä oli ollut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla) tarkoitettu olennaisen menettelymääräyksen rikkominen.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi Solvay I -tuomion 41 kohdassa ja Solvay II -tuomion 52 kohdassa, että jo kyseisen olennaisen menettelymääräyksen noudattamatta jättäminen merkitsee sen rikkomista ja että näin on riippumatta siitä, onko hyväksytyissä, tiedoksi annetuissa ja julkaistuissa teksteissä eroja ja, jos niitä on ollut, ovatko ne olennaisia.

23 Solvay I -tuomion 42 kohdassa ja Solvay II -tuomion 53 kohdassa todetaan lisäksi, että yhteisöjen toimielin ei voi pelkällä taannehtivalla korjaamisella poistaa kanteen kohteena olevaa päätöstä rasittavaa olennaista virhettä kanteen nostamisen jälkeen.

24 Siltä osin kuin kyse on Solvay II -asiassa esitetyn perusteen jälkimmäisestä osasta, joka perustuu siihen, ettei päätöksen 91/299/ETY tiedoksi annetussa versiossa ollut kohtaa 63, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi 47 ja 48 kohdassa, että komission jäsenten kollegio oli todellakin hyväksynyt tämän kohdan

1 040. kokouksessaan. Siitä, ettei tätä kohtaa ollut tiedoksi annetussa versiossa, ei kuitenkaan voi seurata päätöksen kumoaminen vaan ainoastaan se, ettei 63 kohtaan, jota ei ollut annettu tiedoksi, voida vedota. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi näin ollen, ettei perusteen tämä osa ollut perusteltu.

25 Valituksen kohteena olevilla tuomioilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaiset päätökset Solvayta koskevilta osin ja velvoitti komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Valituksissaan komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valitusten kohteena olevat tuomiot, hylkää riidanalaisten päätösten kumoamisperusteen, jonka mukaan päätöksiä ei ollut saatettu sääntöjenmukaisesti todistusvoimaisiksi, palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, jotta tämä ratkaisisi asian muiden kumoamisperusteiden osalta, ja velvoittaa Solvayn korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Solvay vaatii, että valitukset hylätään ja komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Valitustensa tueksi komissio esittää kaksi perustetta.

29 Ensimmäinen peruste perustuu oikeudelliseen virheeseen ja perusteluvirheeseen, jotka liittyvät Solvayn esittämän uuden perusteen tutkittavaksi ottamiseen, prosessinjohtoon ja näytön hankkimiseen.

30 Tämän perusteen ensimmäisessä osassa komissio esittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi Solvay I -tuomion 31 kohdassa ja Solvay II -tuomion 37 kohdassa, että komission lausunnot, joihin asiassa viitataan, voivat sellaisinaan olla kyseisen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tosiseikka, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

31 Tämän perusteen toisessa osassa komissio esittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi Solvay I -tuomion 34 ja 35 kohdassa ja Solvay II -tuomion 40, 41 ja 45 kohdassa, ettei sen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaiselle uuden perusteen esittämiselle ollut ajallisia rajoituksia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

32 Ensimmäisen perusteen kolmannessa osassa komissio väittää, että velvoittaessaan komission esittämään riidanalaisten päätösten tekstin, sellaisina kuin kyseiset päätökset tuolloin olivat todistusvoimaisiksi saatettuina, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, joka koostuu siinä vireillä olevan oikeudenkäynnin ja näytön hankkimista koskevien sääntöjen väärinymmärtämisestä samoin kuin perustelujen puuttumisesta, sillä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole edellä mainitussa 25.10.1994 annetussa määräyksessä eikä myöskään valituksen kohteena olevissa tuomioissa ilmoittanut niitä perusteluja, joiden johdosta se oli päätynyt katsomaan, että komissio oli velvoitettava esittämään kyseiset tekstit.

33 Jälkimmäinen valitusperuste perustuu oikeudelliseen virheeseen ja perusteluvirheeseen, jotka koskevat sitä merkitystä ja niitä seurauksia, joita on sillä, että riidanalaisia päätöksiä ei ollut saatettu todistusvoimaisiksi niitä annettaessa.

34 Jälkimmäisen perusteen ensimmäisessä osassa komissio väittää, että katsoessaan Solvay I -tuomion 41 kohdassa ja Solvay II -tuomion 52 kohdassa, että todistusvoimaiseksi saattaminen on menettelymääräys, jota on noudatettava riippumatta siitä, onko olemassa seikkoja, joiden perusteella voidaan asettaa kyseenalaiseksi se, vastaako tiedoksi annettu teksti alkuperäistä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

35 Tämän perusteen toisessa osassa komissio väittää, että päättäessään Solvay I -tuomion 38—40 ja 42 kohdassa sekä Solvay II -tuomion 49—51 ja 53 kohdassa, että säädös tai päätös on saatettava todistusvoimaiseksi ennen kuin se annetaan tiedoksi sille, jolle se on osoitettu, uhalla, että säädös on muutoin pätemätön, ja että nyt käsiteltävinä olevissa tapauksissa todistusvoimaiseksi saattaminen ei ole ollut sääntöjenmukaista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

36 Jälkimmäisen perusteen kolmannessa osassa komissio väittää, että laiminlyödessään sen tarkastelemisen, saattoiko tapahtuneeksi väitetty virhe loukata sen, jolle päätös oli osoitettu, etuja, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen tai toissijaisesti laiminlyönyt velvollisuutensa perustella tuomionsa.

Jälkimmäinen peruste

37 Ensiksi on paikallaan tarkastella jälkimmäistä perustetta ja sen ensimmäistä ja toista osaa yhdessä.

38 Komission mukaan valitusten kohteena olevissa tuomioissa on oikeudellinen virhe siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että jo kyseisen olennaisen menettelymääräyksen noudattamatta jättäminen merkitsee sen rikkomista huolimatta siitä, onko olemassa muita virheitä, joilla on vaikutusta tiedoksi annetun tekstin kannalta, ja huolimatta siitä, onko päätöksen kumoamista vaativan asianosaisen etuja loukattu.

39 Komissio väittää, että edellä mainitusta asiassa komissio vastaan BASF ym. annetusta tuomiosta ilmenee, että todistusvoimaiseksi saattamatta jättäminen merkitsee menettelyvirhettä vain silloin, kun se liittyy yhteen tai useampaan muuhun sellaiseen virheeseen, jolla on vaikutusta tiedoksi annetun tekstin kannalta. Todistusvoimaiseksi saattamista koskevaa edellytystä ei nimittäin voida erottaa tarpeesta voida varmuudella yksilöidä kollegion hyväksymien säädösten ja päätösten täydellinen teksti. Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa se, ettei ole olemassa aihetodisteita, joiden johdosta hyväksyttyjen päätösten täsmällisen sisällön suhteen esiintyisi epävarmuutta, sillä, oliko riidanalaiset päätökset saatettu todistusvoimaisiksi, ei komission mukaan ole mitään merkitystä.

40 Komissio katsoo lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen jättäessään tarkastelematta sitä, onko sillä, ettei päätöstä

saatettu todistusvoimaiseksi kyseisenä ajankohtana, voinut olla vaikutusta Solvayn etuihin. Komissio mainitsee esimerkkinä edellä mainitussa asiassa komissio vastaan BASF ym. annetun tuomion, jossa yhteisöjen tuomioistuin on komission mukaan tarkastellut sitä, oliko päätöksentekomenettelyä rasittaneilla sääntöjenvastaisuuksilla voinut olla vaikutusta PVC-päätöksen sisältöön ja näin ollen niiden, joille se oli osoitettu, oikeuksiin.

41 Solvay vastaa tähän, että edellä mainitussa asiassa komissio vastaan BASF ym. annetun tuomion mukaan säädösten todistusvoimaiseksi saattaminen on perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu olennainen menettelymääräys, jonka rikkomisen johdosta voidaan nostaa kumoamiskanne. Solvay viittaa olennaisia menettelymääräyksiä koskevaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta ilmenee, että olennaiset menettelymääräykset ovat siinä määrin tärkeitä, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tai niiden jopa pitää tutkia viran puolesta, onko niitä noudatettu, että olennaisen menettelymääräyksen rikkomista ei voida korjata ja että olennaisen menettelymääräyksen noudattamatta jättämisen johdosta säädös tai päätös on pätemätön riippumatta siitä, mitä konkreettisia seurauksia rikkomisella on.

42 Tältä osin on huomautettava, että koska säädöksen tai päätöksen intellektuaalinen ja muodollinen puoli muodostavat jakamattoman kokonaisuuden, säädöksen tai päätöksen kirjalliseen muotoon saattaminen on välttämätöntä sen hyväksyneen viranomaisen tahdon ilmaisemiseksi (em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 70 kohta).

43 Tosiseikkojen tapahtuma-aikana voimassa olleen työjärjestyksensä 12 artiklan ensimmäisessä kohdassa komissio on määritellyt toimenpiteet, joilla voidaan varmuudella yksilöidä kollegion hyväksymien säädösten ja päätösten täydellinen teksti.

44 Yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kyseisessä 12 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetulla säädösten ja päätösten todistusvoimaiseksi saattamisella pyritään takaamaan oikeusvarmuus vahvistamalla kollegion hyväksymä teksti todistusvoimaisilla kielillä (em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 75 kohta).

45 Yhteisöjen tuomioistuin on päätellyt tästä, että tämä todistusvoimaiseksi saattaminen on perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu olennainen menettelymääräys, jonka rikkomisen johdosta voidaan nostaa kumoamiskanne (em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 76 kohta).

46 Päinvastoin kuin komissio väittää, on todettava, että jo säädöksen tai päätöksen todistusvoimaiseksi saattamatta jättäminen merkitsee olennaisen menettelymääräyksen rikkomista ilman, että olisi tarpeen osoittaa lisäksi, että säädöstä tai päätöstä rasittaa jokin muu virhe tai että todistusvoimaiseksi saattamatta jättämisestä on aiheutunut vahinkoa siihen vetoavalle.

47 Tältä osin edellä mainitussa asiassa komissio vastaan BASF ym. annettua tuomiota ei voida tulkita komission ehdottamalla tavalla.

48 Kyseisen tuomion 75 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että säädösten ja päätösten todistusvoimaiseksi saattamisella pyritään takaamaan oikeusvarmuus.

49 Yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluva oikeusvarmuusperiaate edellyttää, että hallintoviranomaisen jokaisen sellaisen säädöksen ja päätöksen osalta, jolla on oikeusvaikutuksia, voidaan varmuudella yksilöidä sen tekijä ja sisältö.

50 Todistusvoimaiseksi saattamista koskevan muotomääräyksen noudattaminen ja näin ollen säädöksen tai päätöksen luotettavuus on tarkistettava ennen minkään muun seikan, kuten säädöksen antajan tai päätöksentekijän toimivallan, kollegisen päätöksenteon periaatteen noudattamisen tai säädösten ja päätösten perusteluvelvollisuuden noudattamisen varmistamista.

51 Vasta sen jälkeen, kun mahdollisesti on varmistettu antajansa hyväksymän säädöksen tai päätöksen luotettavuus, on mahdollista tarkistaa, vastaako tiedoksi

annettu tai julkaistu teksti täysin säädöksen antajan tai päätöksentekijän hyväksymää tekstiä.

52 Siitä, että suurimmassa osassa niistä tapauksista, joissa on annettu määräys todistusvoimaiseksi saatetun säädöksen tai päätöksen esittämisestä, kyse on ollut riidasta, jossa joku asianosaisista on lisäksi esittänyt jonkin muun väitteen säädöstä tai päätöstä vastaan, ei kuitenkaan voida päätellä, että tällainen väite olisi välttämätön edellytys todistusvoimaiseksi saatetun säädöksen tai päätöksen esitettäväksi määräämiselle. Missään tapauksessa ei ole tarpeen esittää aihetodistein näyttöä siitä, että säädöstä tai päätöstä rasittaa jokin muu virhe kuin todistusvoimaiseksi saattamisen laiminlyönti.

53 Yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä on nimittäin asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella päättää tällaisen säädöksen tai päätöksen esittämisen tarpeellisuudesta asian selvittämistoimiin sovellettavien työjärjestyksen määräysten mukaisesti.

54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 49 artiklan ja 65 artiklan b kohdan määräyksistä ilmenee, että asiakirjojen esittäminen on niitä asian selvittämistoimia, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä milloin tahansa.

55 Jos yhteisöjen tuomioistuimet toteavat esitettyä säädöstä tai päätöstä tarkastellessaan, että sitä ei ole saatettu sääntöjenmukaisesti todistusvoimaiseksi, niiden on viran puolesta otettava huomioon peruste, jonka mukaan olennaista menettelymääräystä on rikottu, koska todistusvoimaiseksi saattamista ei ole tehty sääntöjenmukaisesti, ja tämän johdosta kumottava säädös tai päätös, jota rasittaa tällainen virhe.

56 Tältä osin sillä, että todistusvoimaiseksi saattamisen puuttumisesta ei ole aiheutunut mitään vahinkoa kenellekään riidan asianosaisista, ei ole merkitystä. Sää-

dösten ja päätösten todistusvoimaiseksi saattaminen on oikeusvarmuuden kannalta oleellinen, perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu olennainen menettelymääräys, jonka rikkomisen johdosta säädös tai päätös, jota virhe rasittaa, on kumottava ilman että olisi tarpeen osoittaa tällaisen vahingon olemassaoloa.

57 Tästä seuraa, että kumotessaan riidanalaiset päätökset sen johdosta, että perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettua olennaista menettelymääräystä on rikottu, kun komission hyväksymiä päätöksiä ei ole saatettu sääntöjenmukaisesti todistusvoimaisiksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä, ja se on perustellut tuomionsa.

58 Näin ollen jälkimmäisen perusteen ensimmäinen ja kolmas osa on hylättävä.

59 Jälkimmäisen perusteen toisessa osassa komissio väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen ja perusteluja koskevan virheen, kun se on katsonut Solvay I -tuomion 38—40 ja 42 kohdassa ja Solvay II -tuomion 49—51 ja 53 kohdassa, että säädös tai päätös on saatettava todistusvoimaiseksi ennen kuin se annetaan tiedoksi sille, jolle se on osoitettu, uhalla, että se on muuten pätemätön.

60 Komission mukaan päätös on lopullinen ja asianmukaisesti tehty, kun komission jäsenten kollegio hyväksyy päätösehdotuksen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen omaksumassa kannassa ei komission mukaan oteta huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan päätöksen tekemisen jälkeen tapahtuvat mahdolliset sääntöjenvastaisuudet eivät voi vaikuttaa päätöksen pätevyyteen.

61 Komissio esittää myös, että useat säädökset ja päätökset edellytetään annettavan välittömästi tiedoksi niiden kiireellisyyden takia ja niiden tehokkuuden varmistamiseksi ilman, että olisi mahdollista odottaa siihen saakka, että komission kokouksen pöytäkirja on hyväksytty ja saatettu todistusvoimaiseksi.

62 Komissio toteaa lisäksi, että olisi epäjohdonmukaista katsoa, että kanteen nostamisen jälkeen suoritetulla todistusvoimaiseksi saattamisella ei ole mitään arvoa, ja siitä huolimatta katsoa jälkikäteen suoritetun todistusvoimaiseksi saattamisen osoittaneen, että komission jäsenten kollegio oli hyväksynyt päätöksen 91/299/ETY 63 kohdan.

63 Solvayn mukaan komission työjärjestyksen 12 artiklassa kuvatusta menettelystä seuraa, että todistusvoimaiseksi saattaminen on tehtävä ennen säädöksen tai päätöksen tiedoksiantamista ja julkaisemista. Tällainen periaate voidaan sitä paitsi johtaa edellä mainitussa asiassa komissio vastaan BASF ym. annetun tuomion 75 kohdasta, jonka mukaan todistusvoimaiseksi saattamisen ansiosta voidaan varmistaa, että tiedoksi annetut tai julkaistut tekstit vastaavat todistusvoimaiseksi saatettua tekstiä.

64 Tältä osin riittää, kun todetaan, että komission työjärjestyksen 12 artiklan mukaan puheenjohtaja ja pääsihteeri saattavat allekirjoituksillaan komission hyväksymät säädökset ja päätökset todistusvoimaisiksi ja puheenjohtaja antaa ne tarpeen mukaan tiedoksi.

65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis perustellusti katsonut Solvay I -tuomion 38 ja 39 kohdassa ja Solvay II -tuomion 49 ja 50 kohdassa, että tämän määräyksen sanamuodon mukaisesta ja systemaattisesta tulkinnasta seuraa, että säädös tai päätös on väistämättäkin saatettava todistusvoimaiseksi ennen sen tiedoksiantamista, minkä vahvistaa todistusvoimaiseksi saattamista koskevan määräyksen tavoite.

66 Oikeusvarmuuden takaamiseksi on nimittäin tärkeää huolehtia siitä, että komission hyväksymät tekstit saatetaan nopeasti todistusvoimaisiksi sen jälkeen kun puheenjohtaja ja pääsihteeri, joiden vastuulla todistusvoimaiseksi saattaminen on, ovat varmistuneet siitä, että teksti, jonka he saattavat todistusvoimaiseksi, vastaa hyväksyttyä tekstiä.

67 Joka tapauksessa on välttämätöntä, että säädös tai päätös saatetaan todistusvoimaiseksi ennen sen tiedoksiantamista, sillä jos sitä ei saatettaisi todistusvoimaiseksi, olisi aina vaarana, että tiedoksi annettu teksti ei olisi sama kuin komission hyväksymä teksti.

68 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis perustellusti katsonut, että kyseessä on perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, kun päätös on saatettu todistusvoimaiseksi yksilöimättömänä päivänä sen tiedoksiantamisen jälkeen ja vieläpä sen jälkeen, kun kyseisestä päätöksestä on nostettu kumoamiskanne.

69 Päätöksen 91/299/ETY 63 kohdan osalta on todettava, että Solvay II -tuomion 47 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt jälkikäteen suoritetun todistusvoimaiseksi saattamisen näytöksi siitä, että komission jäsenten kollegio oli todellakin hyväksynyt kyseisen päätöksen 63 kohdan 1 040. kokouksessaan.

70 Tietyn muodollisuuden noudattamisen hyväksyminen näytöksi jostain seikasta ei kuitenkaan väistämättä ole kannanotto suoritetun muodollisuuden sääntöjenmukaisuudesta. Päinvastoin, 47 kohdasta ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt varaumia kyseisestä sääntöjenmukaisuudesta, sillä se täsmensi seuraavaa: "Vaikka päätöstä ei olekaan saatettu todistusvoimaiseksi komission työjärjestyksen mukaisesti (ks. jäljempänä 50—53 kohta) — — ".

71 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis ole menetellyt ristiriitaisesti todetessaan Solvay II -tuomion 47 kohdassa, että jälkikäteen suoritettu todistusvoimaiseksi saattaminen muodosti näytön päätöksen 91/299/ETY 63 kohdan hyväksymisestä, ja todetessaan siitä huolimatta kyseisen tuomion 51 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa, että todistusvoimaiseksi saattaminen suoritettiin virheellisesti, joten kyseessä oli perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettu olennaisen menettelymääräyksen rikkominen.

72 Näin ollen jälkimmäisen perusteen toinen osa on perusteeton, ja se on hylättävä.

Ensimmäinen peruste

73 Tämä peruste perustuu oikeudelliseen virheeseen ja perusteluvirheeseen, jotka koskevat Solvayn esittämän uuden perusteen tutkittavaksi ottamista, prosessinjohtoa ja näytön hankkimista.

74 Ottaen huomioon se, mitä edellä on esitetty toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudesta määrätä milloin tahansa työjärjestyksensä 49 artiklan ja 65 artiklan b kohdan mukaisesti asiakirjoja esitettäviksi ja toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen velvollisuudesta ottaa viran puolesta huomioon säädöksen tai päätöksen sääntöjenmukaisen todistusvoimaiseksi saattamisen suorittamatta jättämisen kaltainen olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, ei ole tarpeen vastata laajemmin komission ensimmäiseen perusteeseen, joka on hylättävä selvästi perusteettomana.

75 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että komission esittämät perusteet eivät ole perusteltuja, joten valitukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

76 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdassa, jota 118 artiklan perusteella sovelletaan valituksen käsittelyyn, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitukset hylätään.**

2) **Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Sevón Kapteyn Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä huhtikuuta 2000.

R. Grass D. A. O. Edward

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja